

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. junija 1900.

Št. 12.

Učiteljica in javnost.

5. Idealni poklic.

Nsakdo je sicer ustvarjen v prvi vrsti zato, da izpopolnjuje samega sebe in si pribori svoj večni smoter, a v tem delovanju je le polovica našega namena. V družbi živimo, tudi za družbo smo ustvarjeni. Nihče ni brez vpliva na družbo: ali ji škoduje ali koristi — vedno vpliva vsaj nekoliko na one, ki so mu najbližji. Zaradi tega je pa nad vse važno, da smo si svesti, kaj je naša dolžnost in kaj tirja od nas naš poklic, važno tem bolj, ker se v novi dobi pojmi tako medejo in bledejo, da se marsikdo zmoti nad seboj in nad družbo.

Ako bi hoteli verjeti onim, ki se najbolj ponujajo in laskajo emancipiranim ženskam, tedaj bi morali podpisati oni stavek, katerega je „Slovenka“ našim damam podala kot pravilo življenja: „Pristna ženska potrebuje ljubezni za življenje.“¹⁾ Da, ljubezni! A ljubezen je različna: Ljubezen pomeni jednemu najvišjo čednost, katera daje vsemu človeškemu bitju šele pravo vrednost, ono krepost, ki dviguje človeka k Bogu, da ga ljubi čez vse in svojega bližnjega kakor samega sebe, — a kaj pomeni „ljubezen“ drugemu, tega dostojni človek niti povedati ne more. Da, ako bi se oni stavek umeval v krščanskem smislu, podpisali bi ga in rekli: Pristna ženska ne potrebuje le

¹⁾ „Slovenka“. 1899. 441.

Ljubezni, ampak ona je tudi vstvarjena za to in z vso dušo hrepeni, da izkazuje ljubezen, dobroto in usmiljenost. A tako naši „moderni“ ne umevajo ljubezni. Oni vidijo v ženi le telo, „ljubezen“ jim je ono uživanje, katero poznajo tudi živali. Z vsemi sredstvi, ki jih podaje rafinirano leposlovje, se v deklicah utrjuje ta nazor, da so namenjene le za uživanje čutne ljubezni. To je gotovo največja napaka sedanje vzgoje, da pripušča mladini tako duševno hrano, in da jo celo usiljuje nedoraslim, ki slastno in koprneče srkajo v sé ta strup. Glejte le mladenke iz takozvanih boljših hiš! Ti blede obrazi, te meglene postave, ta negotova hoja, to nervozno kretanje, ti sanjavi pogledi, to blebetavo govorjenje, iz katerega se sliši samo negotovo bolešno čustvovanje, ta strah pred resnim delom — ali niso to zvoki bolnega rodu, ki nima več življenjske energije v sebi? In odkod večinoma ta moralni in fizični propad? Ker sedanja vzgoja ne zna izbirati duševne hrane, ker se ravna le po svetlih liberalnih frazah, ne pa po človeški naravi, katera potrebuje tečne, zanesljive duševne hrane.

Pa da se vrnem k stvari! Najprej moramo vedeti, kaj je naš namen pri vzgoji, in po tem namenu se mora urediti vse življenje. Tudi žena ima svoj naravni poklic, ima svojo lastno mesto v družbi človeški, katero vpliva na ves organizem človeštva, in sreča celih narodov je odvisna od tega, kako se pojmuje in izvršuje naravni poklic žene.

Kaj je torej poklic žene? — Povejmo naravnost: Poklic žene je materinstvo, in to bodi tudi smoter vse ženske vzgoje v domači hiši, v šoli in izven šole. To je resnica, ki je vpisana itak v srce ženi sami, ki ji je globoko vtisnjena v dušo; in ker je vzgoja prava le tedaj, kadar naravo čisti, blaži in povzdiguje, ne more tudi prava ženska vzgoja imeti drugega namena, nego da čisti, blaži in povzdiguje ta naravni smoter ženskega bitja.

A razumejmo se prav! Materinstvo je pravo in plemenito le tedaj, ako je duševno, ako ima svoje korenine v plemenitejšem delu človeške narave. Telesno materinstvo, ki je pač podlaga naši družbi, je le polovica in sicer slabša polovica pravega materinstva. Višje stoji ono materinstvo, katero je spočeto v dnu duše, ki veže srce z nevidno vezjo nadčutne ljubezni, ono materinstvo, katero izliva blažilno moč uka in vzgoje brez vsake sebičnosti, brez vsakega čutnega giba, v srca izročene si mladine. Res je sveta vez, ki družbi mater z otrokom, in njiju duši sta si sorodni in se objemata v čisti ljubezni, a ta ljubezen ima vendar v telesnosti svoj izvor in ima često v čustvovanju sladko sicer, a ne vedno pravo hrano. Ta ljubezen telesnega materinstva, ki je nam sveta in ki je zibelka vsake poznejše plemenite ljubezni, je vendar prepojena s čutnostjo, ni čisto duševna, ni čisto nesebična, ampak more pravi vzgoji sem ter tje tudi škodovati, ako ne najde v veri višjih nagibov in nadnaravne podpore.

Zaradi tega povdarjamo mi idealno materinstvo, katero se žrtvuje za svojega gojenca iz najčistejših nagibov, ki ne išče nič svojega, ki samo daje in ničesar ne jemlje, ki tudi ne pričakuje drugega plačila, nego plačilo dobrodelnosti in plemenite ljubezni do bližnjega. Ta plemeniti značaj idealnega materinstva ima razmerje učiteljice do šolske mladine.

Ko sem torej svojemu članku dal naslov: „idealni poklic“, nisem imel drugega namena, nego povdarjati to, da je najvišji in najlepši poklic žene oni, da je idealna, duševna mati tistih, ki so ji izročeni v vzgojo.

S tem idealnim delovanjem, h kateremu so poklicane učiteljice, se dá najlepše združiti najčistejši cvet ženskega bitja, namreč dostojanstvo devištva. Da, to oboje je celo združeno med seboj, se podpira, se veže in izpopolnjuje v najlepšo celoto. Le deviško srce, le čista duša je zmožna, da goji ona sveta čutila, ono nesebično in blago ljubezen, ki je zmožna, da se povzdigne do idealnega poklica, do idealnega materinstva.

To je krščansko, to je katoliško naziranje, katero povzdiguje tudi v javnosti učiteljico do visoke časti in ji kaže pot, po kateri se naj izpopolnjuje, da deluje kot idealna vzgojiteljica. Zato pa le proč z onimi krivimi nazori, ki zastrupljajo žensko srce s strastmi in težnjami, katere niso v soglasju niti z ženskim dostojanstvom, niti s poklicem dobre učiteljice! Lilije devištva, povezane z rdečimi rožami idealnega materinstva — glejte — to je venec, ki naj diči učiteljico v šoli in pred javnostjo: — to je njen idealni poklic!

λ

Sveti Janez Krstnik de la Salle,

ustanovnik reda „bratov krščanskih šol“.

II. Vzgojeslovna načela.

Najiminitnejši spis de la Sallov je „Uravnava krščanskih šol“. Bratje hranijo nekoliko rokopisov tega dela. Tudi v drugih spisih, posebno pa v svojih pismih se je mnogo bavil z vzgojeslovnimi vprašanji. Povsod med ljudstvom širiti pravo prosveto, bojevati se zoper nevednost, v dobrem ne samo podučevati, ampak dobro tudi v dejanju kazati: to je bila smer njegovega delovanja zadnjih 40 let. Naj tu na kratko sledé glavne misli njegovega vzgojnega sestava.

Vzgojeslovje.

Vzgojeslovje je veda o vzgoji. Ta mora učitelju mladine podajati prave pojme o človeku v duševnem in prirodoznanskem oziru, in zlasti o sredstvih, s katerimi bi izpolnil njegovo bistvo, t. j. privedel ga k časnemu in večnemu namenu.

Vzgojeslovje je tudi umetnost, ki izobrazuje istodobno, zložno in stopnjema, človeške zmožnosti, da tako človek doseže najvišjo stopinjo popolnosti, za katero je zmožen. De la Sall-u se zdi združenje vzgoje in poduka tako imenitno, da je to naravnost določil kot zunanji namen svojega reda.

„Namen našega reda je krščanska vzgoja mladine. Večji del dneva so gojenci pri bratih le zato, da bi se podučevali in vzgojevali, kolikor jim je potrebno. Bratje morajo prvič otroke dobro podučevati, drugič jih v ljubezni in strahu božjem vzgojevati.“

Splošna načela.

Vodila, na katera sv. de la Salle naslanja svoj vzgojni sestav, so ob kratkem ta-le:

1. Človek je razumno bitje, ki ima telo in dušo.
2. Otrok je iz početka prav tako slab na razumu in volji, kakor na telesnih močeh.
3. Vse napake v poznejšem življenju, izvirajo navadno odtod, ker so bili otroci v mladosti sebi samim prepuščeni in nemarno vzgojeni.
4. Človek se more izpopolniti (je zmožen izpopolnovanja).
5. Vsi ljudje naj skrbé, da dosežejo popolnost, ker vsi imajo enak namen, namreč vaditi se v čednosti in se zveličati. Je pa tudi druga popolnost, za katero si morajo ljudje tudi prizadevati; ta pa se izpreminja pri posamniku po stanu, po družbeni vrednosti, po posameznih darovih in talentih, katere je prejel od Boga.
6. Da se kdo odvadi kake pregrehe ali napake, naj se uri v nasprotni čednosti.
7. Naj se urijo počutki, ki imajo poseben vpliv na duševno delovanje; zlasti naj se izobrazuje razum, da prav sodi; naj se brzda volja in pripravlja srce za pobožnost.
8. Učenci se morajo polagoma privaditi, da samostojno in radovoljno delujejo, t. j. brez učiteljeve pomoči.
9. Njih značaj se mora izobrazovati, in morajo se vaditi v čednostih, ki so primerne njihovi starosti.
10. Šola bodi pripravnica za krščansko življenje ali za dolžnosti verskega in narodno-družbenega življenja.
11. Najpoglavitejši sad krščanskih šol mora biti, da zabranjujejo neredne, katere napravlja nevednost, ali da vsaj zadržujejo njene žalostne posledice; da vadijo gojence v izpolnjevanju njihovih verskih in državljanskih dolžnostij.

V nadaljevanju tega spisa bomo spoznali še več vzgojeslovnih vodil de la Salle-ovih. Ni mu pa zadostovalo, da bi jih le njegovi bratje znali, ampak sam jih je v šolo vpeljal z občudovanja vrednim vspehom.

Viri vzgojevalnih pravil.

Viri, iz katerih vzgojeslovje nabira svoja pravila, so različni; ravnaajo se namreč po vzrokih, kateri sodelujejo pri razvoju človeških zmožnosti. Taki so: Bog, njegov skrivnostni vpliv na duše, družina s svojim poukom in vzgledom, izkušnja, katera se pridobi z učenjem in osebnim opazovanjem. Drugi so družbeni viri in sicer posredni, n. pr. narodne šege, cerkveni prazniki, narodne veselice, javni spomeniki i. dr. Neposredni viri so pa vsa vzgojišča od ljudskih šol do vseučilišča.

Prvi vir vzgoje je Bog. Sv. de la Salle priporoča vsem vzgojiteljem pobožno premišljevanje in duhovno branje, ki jim daje priliko, se z Bogom pogovarjati. Zlasti je zahteval od bratov, naj beró vsak dan najmanj eno stran

iz sv. evangelija. Evangelij je ognjišče, čegar gorkota nas ogreva in razsvetljuje, ako se mu bližamo z nepokvarjenim, ukaželjnim, čistim in priprostim srcem. Tu nas ne podučujejo ljudje, ampak Bog sam. „Vi ste, pravi sv. de la Salle, vzgojitelji mladine, sodelavci Jezusa Kristusa v zveličanju duš; morate se torej od tega božjega učitelja učiti, da v njegovem duhu prav izvršujete svoj poklic.“

Drugi naravni vir vzgoje sta poduk in vzgled rodbine. „Očetje in matere“, pravi de la Salle, „imajo dolžnost, četvero reči preskrbeti svojim otrokom: hrano, poduk, strahovanje in dober vzgled. Svoje otroke morajo stanu primerno oskrbovati. Dolžnost jim je tudi, da otroke ali sami ali po drugih poudučujejo, posebno v poglavitnih resnicah sv. vere. Otroke morajo svariti, jih opominjati in kaznovati, če so nepokorni; pa kaznovati jih morajo z ljubeznijo in v krotkosti, ne v jezi in z žaljivimi besedami. Paziti jim je slednjič, da dajejo otrokom vedno le dober zgled, zato ne smejo vpričo njih nikdar nič grešnega storiti.“ De la Salle-u je bilo dobro znano, da v mnogih rodbinah manjka prave vzgoje. Zavoljo tega večkrat toži o nemarnih stariših v svojih spisih.

Izkušnja je tretji vir vzgoje. S svojimi nasveti in s svojim zgledom uči sv. de la Salle vzgojitelje, ne samo lastni izkušnji zaupati, ampak posvetovati se z razumnimi možmi.

Telesna vzgoja.

„Otroci naj so vedno čedni; pred podukom naj jih vsakikrat učitelj pregleduje, ali imajo vse v redu. Čednost telesa velja za vidno znamenje dušne čistosti. Naj otroci stojé ali sedé, vedno se morajo varovati v svojem obnašanju vse prisiljenosti, mehkužnosti, prevzetnosti, divjosti, nemarnosti in lenobe. Če jih niso stariši privadili lepemu obnašanju, mora to storiti učitelj s podučevanjem in zgledom. Otroci se morajo privaditi točnemu dnevnemu redu. Hrana otrok bodi zdrava in zmerna. Pri jedi naj se vedejo omikano in čedno, tudi naj molijo pred jedjo in po jedi. Naj se navadijo jesti, kar se jim na mizo postavi, ne da bi kazali, da jim jed ne diši ali da jim je zoperna. Če so pri jedi preizbirčni, naj se posté; kedar bodo lačni, jim bode vsaka jed teknila. Če je kdo še tako reven, obleka mora biti vedno cela in čista, ker lepša otroka božjega in brata Jezusovega.“

Učitelj mora posebno paziti na telesno držanje gojenčev, da ne škoduje zdravju, n. pr. pri pisanju. Naj pazi, da učenci po konci sedé in se ne opirajo na mizo. Posebno naj se ne opirajo s trebuhom na mizo, ker bi njih zdravju škodovalo. Učitelj mora učencu pokazati, kako naj sedi in, kedar neha tako sedeti, mora ga opominjati.

Pri počitku naj igrajo otroci take igre, ki vplivajo na telesni razvoj. Šolske sobe naj so svetle in zračne; visokost klopij starosti učencev primerna; naj so take postavljene, da učenci ne trpé na zdravju, posebno na očeh in da tudi ne trpi disciplina.

Duševna vzgoja.

Duševna vzgoja učenceva terja od učitelja, da ima dva podstavna pogoja:

1. natančne dušeslovne pojme,
2. da pozna stopinjo razvoja svojih učencev.

Potem daje de la Salle vzgojiteljem štiri posebna pravila:

1. naj vcepljajo učencem ljubezen in željo do resnice;
2. naj jih vadijo, da samostojno izdelujejo primerne naloge;
3. naj jih učé vedno logično misliti;
4. naj skrbé, da se učenci vedno pečajo s koristnim delom in naj jih odvrčajo od vsakega brezkoristnega in le radovednost pasočega posla. Kratko, on hoče, da bi se razum otrok polagoma in koristno izobraževal in vadil. Malo slovničnih pravil zahteva, pa tem več vaj, ali izbranih stavkov, ki se učencem narekujejo, potem pa razlagajo. „Učitelj“, piše svetnik, „Mora zdaj pa zdaj otroke izpraševati, da se prepriča, če vsi pazijo in razumejo, kar jih uči. Naj jih vadi s primernimi vprašanji, da sami najdejo iz nauka poglobitno misel ali njen pomen za življenje. Nikdar naj učenca ne graja, ki brez svoje krivde ne more prav odgovoriti; naj mu pomaga in ga izpodbuja, da najde pravi odgovor.

Karkoli učitelj uči, naj otroci razumejo, in si duševno popolnoma osvojé.“

Vodila za versko-nravno vzgojo po sv. de la Salle-u so ta-le:

Človek ni samo duševno bitje, ampak tudi telesno; je iz duše in telesa.

Da vlada red in sloga med tema deloma, morajo nižje zmožnosti biti višjim podrejene in na to namerjene biti, da se uveljavi popolno soglasje med človeško dejavnostjo in njegovo pametjo in vestjo. Pa komu ni znano, da je vsled podedovanega greha veden boj med vestjo, ki nam kaže pravo pot, in strastmi, ki nas h grehu napeljujejo? Sv. de la Salle opominja, naj vzgojitelj vest svojih gojencev prav izobražuje in jih podučuje o sredstvih, s katerimi se zmaguje v tem boju med dobrim in hudim. Vsak dan mora njih misli na Boga obračati in jih tako navdajati s čutom za človeško in krščansko dostojnost. Spoznavanje svojih dolžnostij in navada, izpolnjevanje jih, to se mora doseči pri vzgoji otrok krščanskih šol.

Poglavitni vzrok izprijenosti mladine so mu slabe družbe. Malo otrok je, ki se vsled izpačenosti svojega srca vdajo slabemu življenju, največ jih pokvari slab vzgled in nevarne prilžnosti. V nobeni reči ni take pazljivosti treba, kakor da se gojenec od drugih ne pokvari.

Navadite svoje učence, da so odkritosrčni v besedah in dejanju, da se jim enako studi hinavščina kakor laž. Če hočejo kaj potrditi, naj jim zado-
stujejo besede: To je tako ali to ni tako. Opominjajte jih, da se jim bo na te proste besede več verovalo, kakor če bi prisegali. Ravnajte z otrokom, ki ima slabo navado, kakor zdravnik z bolnikom. Ustavite se njih napakam s čuječnostjo, napolnite jih s krščanskim duhom; ta jim pristudi slab poduk, ki strast olepšuje, da bi se ne zdela tako zoperna. Bodite prepričani, da bo dobro, ki jim s tem storite, podlaga čednostim za celo njih življenje; ker dobre navade v mladosti ne najdejo v pokvarjeni naravi toliko zadržkov in zato se globlje ukorené v srcu.

(Konec prihodnjič.)

Formalne stopinje pri katehetičnem pouku.

III. Ali je poučevanje po formalnih stopinjah primerno veronauku?

Nekateri krščanski pedagogi, posebej dr. G. Fröhlich, so se trudili, da bi Herbartovo moralo spravili v soglasje s krščanstvom. Ne bomo tu preiskovali, v koliko se jim je to posrečilo. Menda je Fröhlich sam zadel pravo, ko je posebej „o ideji blagohotnosti“ zapisal pripomnjo: „Man sieht, dass das Christenthum die Liebe allseitig und tief erfasst, weit tiefer, als manche Philosophen.“ To velja tudi o vseh drugih нравstvenih zahtevah. Krščanstvo vedno priznava in upošteva naravne dušne moči ter želi človeku tudi časne sreče; a poleg tega mu je bistvena reč: nadnaravno razodenje božje in delovanje za večno zveličanje, po Jezusovem izreku: „Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, drugo vam bode navrženo.“ A tukaj nam ni o tem govoriti, saj formalne stopinje nam ne podajajo vsebine, marveč kažejo le pot, po kateri naj bi se učenec priučil kateregakoli predmeta. Torej se dajo prav dobro prikrojiti tudi za veronauk; saj vsebino katehet itak zajema iz katekizma in sv. pisma, kakor je razlaga katoliška cerkev.

Nastali so še nekateri drugi pomisleki bolj zunanjšega pomena pri katehetih, kateri se kaj več pečajo s tem metodičnim vprašanjem.

1. To delo je preobširno; zato ni potrebnega časa, ker tvarina verouka je zelo obsežna, število učnih ur po našem šolskem zakonu pa pičlo odmerjeno. Večkrat so tudi razredi prenapolnjeni, in vendar se je treba ozirati na vsakega učenca. Pa tudi katehet nima potrebnega časa, da bi se tako celó podrobno pripravljal.

Res je, da v sedanjih časih duhovniku ne preostaja časa; toda kateheza je tako imeniten predmet, da si katehet mora poiskati potrebnega časa za temeljito pripravo, naj se že ravna po tej ali oni metodi. Tudi to je res, da mora biti katehet zeló varčen glede na šolski čas; a „formalne stopinje“ niso za katehezo tako popolnoma nova reč. Posebnost je zlasti v tem, da se v Herbartovi šoli zahteva natanjko določena pot po vedno istih stopinjah, ker je psihološko najbolj naravna. Druge zahteve so pa večinoma take, kakor jih je doslej stavila katehetika. Saj se je tudi do sedaj zahteval primeren uvod in zveza novih nauk s prejšnjimi; saj se je tudi do sedaj poudarjalo načelo: od znanega do neznanega, od vidnega do nevidnega, od čutnega do nadčutnega, od povesti k nauku, od nazora do pojma itd. Vse boljše kateheze so bile že doslej sestavljene ali na podlagi kake zgodbe ali pa vsaj analogije: katehet opozarja otroke najprej na to, kar vidijo ali izkušajo v vsakdanjem življenju, in iz tega zaznanja izvaja višje resnice. Od nekdanj so že v katehetiki zahtevali, da bodi pouk praktičen, in se vedno oziraj na dejanske razmere, na življenje.

Ako torej pogloblitve zahteve naše katehetike sestavimo v primerno vrsto, pa imamo pouk po „formalnih stopinjah“. Pomniti je pa tudi še zlasti to-le: Pri nekaterih stopinjah se bode katehet le malo časa pomudil, pri

drugih več; morda bo semtertja tvarina taka, da kar preskoči katero stopinjo. Da bi smel to storiti, vidimo iz tega, ker so mnogi pedagogi skrčili pet stopinj na tri. — Tudi ni nikjer zapisano, da bi moral katehet kar vsako vprašanje tako temeljito obravnavati. Kar je v verskem oziru najiminitnejše in za življenje najpotrebnejše, to se obravnava obširno in temeljito, drugo pa le, kolikor čas dopušča. Pri istih učencih naj se o istem vprašanju popolna in temeljita kateheza obdela le enkrat; ko pride drugo leto zopet na vrsto, se le na kratko ponavlja, nove resnice pa se obravnavajo obširneje. S tem pridobimo dokaj časa.

2. Ugovarja se tudi, da je preveč mehanično in za otroke dolgočasno, učiti vsako reč po istem kopitu. Saj že katekizem podaje nauke v suhoparni obliki, sedaj boji pa še razlaga enaka!

Herbart je pokazal le pot; da bo pa potovanje po tej poti prijetno, za to mora skrbeti učitelj sam: stopinje imej sam vedno pred očmi, da se nauk vrsti v pravem redu, učencem pa jih ne daj čutiti. Kaj pa telesno uživanje; saj je tudi zmiraj isto dan na dan! Pa kdo se naveliča, ako je le hrana dobro pripravljena? Saj je učenje tudi uživanje, katero se vrši po enakih stopinjah.

Ko že primerjam, naj navedem še drugo, morda še ugodnejšo primero. Vsak nauk je neka dušna pridobitev. Učenec torej podoben trgovcu: 1. Trговец si najprej ogleda svojo zalogo in prevdari, kaj bo kupil, kam uvrstil. (Priprava). 2. Gre na kupčijo in si nakupi odbranih rečij, pa še v vrečah ali zabojih jih spravi skupno na dom. (Podavanje). 3. Doma izloži robo in razločuje, kam bo kaj dal, seveda enako k enakemu. (Primerjanje). 4. Razdeli blago po predalcih, morda še napravi napise. (Združevanje, posnetek.) 5. Slednjič morda še preudarja, kako bode prodajal, kdaj pride na vrsto to, kam utegne prodati ono, kakšen čas je najugodnejši za izpečavanje novega blaga itd. (Uporaba.)

Pridnemu trgovcu ni nikoli dolgčas; pridnemu učencu tudi ne bo, če ravno si vedno na sličen način pridobiva raznih vednosti, ako se le pri poučevanju rabijo tudi druga didaktična pravila.

3. Bati se je pri „formalnih stopinjah“, da je preveč ozira na razum, premalo na srce in voljo.

Tudi tega se ni bati, da bi bilo katehezovanje po formalnih stopinjah le umstveno. Saj že to, če kakšno reč dobro poznam in razumem, močno vpliva na srce in voljo. Sicer se pa najprej gane srce in vzbudi čustvo, ako je nauk nazoren ter oživlja fantazijo. Ako hočem n. pr. ljubezen do starišev zbuditi v otrokovem srcu, to najlažje dosežem, če mu živo opisujem v konkretnih slučajih, koliko dobrega je prejel od očeta, in še posebej od matere; kako bo takrat, ko jih ne bo več, ko ne bo več one dobre roke, da bi lačnemu odrezala kruha, ne več onega ljubečega srca, ki bi mu mogel potožiti svojo žalost, svoje gorje itd. Ob vsaki stopinji, zlasti pa pri drugi in zadnji ima katehet dovolj prilike, vplivati na srce otrokovo.

Posebno moč ima poučevanje po formalnih stopinjah zlasti v tem, da se ista reč mnogovrstno ponavlja: že ko se na drugi stopinji kos za kosom

natanko ogleduje in združuje v celoto, potlej se ponavlja na tretji stopinji, ko se primerja; ponavlja se na četrti stopinji v posnetku ter v krajši obliki; posebej pa še na peti stopinji pri vajah in vporabi. — Repetitio est mater studiorum, (ponavljanje je mati učenja), pravi pregovor. A. K.

(Konec prihodnjič).

LISTEK.

Ivánov gospod.

I.

Ngorah, ki se gromadijo ob Kumu, je mnogo kmetskih selišč. Raztresene so po gorskih brežinah, slemenih, jarkih, kotlinah, sploh povsod, kjer je bilo količkaj primerne prostora za malo kmetsko hišo in potreben hlev. Večjih vasi ni, ker ni ravnine, kjer bi se mogle razprostirati . . . Po teh gorah prebiva po samotnih seliščih skromno in pridno ljudstvo. Nekako pred tridesetimi leti je spel po poti, ki vodi od Radeč iz globoke savske doline v te gore, mlad duhovnik. Sel je na novo službo. Hitra hoja, vesel obraz in vsikliki zadovoljnosti so pričali, da komaj čaka dospeti na kraj, ki mu je odločen za delovanje. — Njegovo srce je bilo polno ljubezni do ljudstva ter je gojilo mnogo lepih idealov, za katerimi boče hitel na poti svojega poklica, noseč ljudstvu, med katerim mu je odkazano bivanje in delovanje, duševni in telesni blagor. Blago srce in omikan duh je podlaga prave sreče. Na njegovem izrazovitem obrazu je odsevala železna volja, ki je obetala vresničiti ono, za čemer je stremil njegov duh in njegovo srce . . .

Vedno višje in višje ga je vodila pot po bregovih mimo samotnih selišč v gore. Greoč je spoznaval kraj in ljudi. Selišča niso kazala baš velikega blagostanja in ljudje ne posebne omike in olike; zlasti otroci, ki so pasli ob potih, so bili videti zanemarjeni. Nekateri so se skrili v grmovje, ko so videli prihajati duhovnika, drugi so se potuhnili za živino ali so mu pa obrnili hrbet; malokateri je nerodno privzdignil klobuk. Nihče ga ni pozdravil, in ako je katerega ogovoril, potegnil jo je v grmovje ali ga je pa neumno gledal. Spoznaval je trdo ledino, katero boče treba orati, in ki mu boče prizadjala obilo znoja in skrbi. — Toda to ga ni vstrašilo, ampak njegova volja je postala še trdnejša . . . Spotoma se je čudil veliki razliki, ki se mu je kazala na ljudski zunanosti v teh gorah in pa prebivalcih gorenske ravnine, kjer je njegov rojstveni kraj.

„Kje neki je vzrok tolike razlike?“

To vprašanje ga je zanimalo. Po celourni hoji uzre med gorami cerkev.

„Torej tukaj, v teh gorah bodem služil Bogu in narodu.“

Ustavi se in njegov pogled plava po ozki dolini od brega do brega, do gor do drugih vrhov, ki so se kazali za njimi. Ah, kako je bilo polno srce mlademu duhovniku, ki je šele pred malo leti zapustil semenišče. Predno so

se razšli mladi možje širom domovine, obljubili so si, da posvetijo vse moči duha in telesa narodu, čegar zvesti sinovi hočejo ostati. S to obljubo je prispel Ivánov v te gore. In ko je zrl te gorate kraje, srečeval neuko, siromašno ljudstvo, upadel mu je za hip pogum.

„Kaj naj storim?“

Zamišljen je spel dalje po slabi poti do cilja, do cerkve . . .

„Bog mi daj zdravje. Moči, ki mi jih je dal, porabim v njegovo čast, v zveličanje svoje duše, v telesni in duševni blagor ljudij, ki so izročeni moji oskrbi. Vera in omika je potrebna našemu ljudstvu, oboje smo dolžni polagati v ljudska srca. Brez vere ni prave omike, a omika utrdi vero in značaje. Duhovnik mora utrjevati oboje.“

S temi mislimi je prispel v skromno vasico „Sveti Križ“, kamor je bil dekretovan.

Ko zapazijo seljani duhovnika na vasi, privró iz hiš in vrtov. Kmet, kateremu se je poznalo, da se čuti nekaj več kakor drugi, se približa, sname klobuk in s pipico v ustih vpraša:

„Ali ste vi naš župnik?“

„Menda . . . Tukaj je pri „Svetem Križu“, kaj ne?“

„Sveti Križ je tukaj, da. Jaz sem pa ključar naše cerkve.“

In kmet se obrne k ljudem in jim oznani:

„Lejte našega gospoda.“

„A — a! . . . Ta bo pri nas? . . . Ta je pa še mlad.“

Možje se približajo, ženske so pa gledale izza oglov, ograj in vež in hitele popraševati:

„Bog vé, kakšen bode?“

Ivanov pa zavije v cerkev. Dasi je prišel šele pogledat kraj, ki mu je bil odločen, izprevidel je že, da bode treba dela, trdega, vstrajnega dela in božje pomoči, da bode zmagal težave, ki se mu bodo gotovo kopičile.

Poklekne pred oltar, ozre se na sv. križ in iskrena molitev se vzdigne iz srca k Večnemu. Prosil je zdravja, prosil je blagoslova božjega in razsvetljenja, da bi vselej delal ono, kar bi bilo v blagor ljudstva, med katero je prišel . . .

Okrepčan na duhu in miren se vrne med ljudi.

„Katera hiša je pa farovž?“ vpraša Ivanov, ki je zastoj skušal najti ga v vasi, kjer so bile le navadne kmetske hiše.

„O, ta je pa bolj v stran!“ pové ključar in pokaže na nasprotni breg, kjer je bilo med drevjem nekaj večje poslopje, kakor so bila druga, ki jih je videl.

„Zakaj pa je tako oddaljen od cerkev?“

„E, saj ni tako daleč! V lepem vremenu se pride v četrto ure do cerkve, ako je pa grdo, mora se pa malo dalje hoditi“, razlagal je ključar.

„Kje je pa šola?“ poizveduje Ivanov.

„Kaj ste rekli?“ začudi se ključar.

„Kje je vaša šola?“

„Hahaha . . .“ zakrohota se gorjani. „Čemu nam bode? . . . Ali bi naše bige zapirali vanjo?“ oglasi se nekdo iz gruč.

„Šola je potrebna vsakemu.“

„Pri nas je še ni treba . . . Kdo bi pa hodil notri?“

„Lejte! . . . Vaši otroci.“

„Kaj? . . . Kdo bode hodil pa past? Kdo bi varoval doma . . . Hahaha . . . Ta bi bila lepa, da bi otroci hodili v šolo namesto past.“

„V šoli bi se učili brati, pisati, računati, krščanski nauk, lepega vedenja.“

„Kaj pa je tega otrokom treba...? Ko odrastejo, bodo že znali, kakor mi, saj tudi mi nismo videli nobene šole od znotraj.“

Ivanov je pogoltnil besedo, ki mu je prišla na jezik, ozrl se je po gorskih modrijanih in se smijal...

„Veste, možje, drugod pa že odpirajo šole in v naših krajih je že skoraj v vsaki fari.“

„Ako drugod ljudje noré, ni treba, da bi tudi mi“, zavrne nekdo.

„Kdo bi pa učil naše otroke?“ vpraša drugi.

„Učitelja bi imeli!“

„Kaj!... Še tega je treba, kakor bi ne bilo dovolj davkov in bire... Davke mi odmerijo kakor se jim zdi in bire pa tudi nikdar ni zadosti. Pa še šolnika naj bi plačevali zato, da bi naši otroci ne hodili past. Ta bi bila lepa!“ huduje se širokopleč možak.

„Ti pa nikar tako ne govori“, posvari ga ključar in vabi duhovnika: „Stopite v mojo hišo na kozarec tepkovca, kaj bi se tukaj o praznih rečeh pregovarjali, ki netijo sovraštvo precej v začetku.“

Ivanov pogleda moža in se mu nasmehne:

„To se vam zdé prazne reči?“

Zapustita družbo, ki se je posmehajoč pogovarjala o šoli, in gresta v hišo.

„Gospod župnik, naši ljudje ne marajo slišati o šoli in ni jim je treba več omenjati, da se jim ne zamerite. Radi bi napravili cerkvi četrti zvon, pa bi se morda kmetje branili, ko bi bilo treba šteti zanj.“

„Ali mislite, da je treba cerkvi bolj četrtega zvona, kakor fari šole?“

„Slišal sem, da je zvonenje v četvero lepše kakor s tremi.“

„Še lepše pa je, ako imajo ljudje kaj v glavi, ako znajo pisati in brati, dobro krščanski nauk in lepo obnašati se... Šola je povsod potrebna in pozna se, da je pri Sv. Križu nimate.“

To rekši, prime kozarec in pije.

„Naj bi vsaj vaši otroci vživali korist šole!“

„Mislite, da bi bilo potem kaj boljše?“

Ivanov prosi ključarja, naj mu pokaže pot do farovža. Mož ga spremi in mej potom izve novi gospod marsikaj.

„Bog, ti mi pomagaj!“ vzdihoval je. „Trdoglava in svojeglava čreda je to, h kateri si me poslal.“

V farovžu je še prebivala in gospodarila družina, ki jo je imel rajni prednik.

Ko se je vlegel Ivanov zvečer k počitku, pečal se je njegov duh še dolgo z dogodki prošlega dneva.

„Te gore in ti ljudje!“

Dal Bog zdravje, polagoma bode tudi tem gorjancem prišlo spoznanje, da jim je šola potrebna.“

S temi mislimi je Ivanov prvič mirno zaspal v gorah, kjer ga je čakalo mnogo dela, pa tudi mnogo lepih uspehov.

Bogdan Zagorski.

D o p i s i.

Iz Tomaja na Krasu. V nedeljo po vnebohodu, t. j. 27. maja, so obhajale deklice tukajšnje zasebne dekliške šole „Elizabethišča“ prav lepo in ljubko slovesnost.

Po končani popoldanski službi božji se jim je namreč blagoslovila lepa nova šolska zastava.

Deklice so se zbrale v šolskih prostorih, se zvrstile v spreved in spremile zastavo v cerkev. Osem belo oblečenih deklic se je zbralo okoli zastave v slikovito skupino.

Preč. g. dekan Matija Sila je v primernih besedah nagovoril mladino in navzoče stariše. Razložil je pomen zastave — kaj velja bojna zastava vojaku, kaj pomenja društvena zastava društvenikom, ki težijo za nekim skupnim smotrom. Omenil je Kristusovo zastavo, pod katero se zbira krščansko ljudstvo — in se vojskuje, da doseže končno zmago.

Iz teh podob je potem načrtal tudi pomen šolske zastave.

Šolska zastava je znamenje omike, in ta naj združuje šolsko mladino. Krščanska omika naj oplemeni in vzgoji mlada

srca, da se vtrde in pripravijo za navale sovražnikov — skušnjav, ki bodo morda pozneje besnele in hotele vničiti in razgrabiti, kar se je dobrega in plemenitega v šoli zasejalo.

Deklice je pretresel slovesni trenotek in so se zdele res junakinje, ki hočejo do zadnjega diha ostati zveste svoji zastavi — znamenju krščanske omike.

Zapele so še nekaj pesmic v čast presv. R. T. in Matere božje. — Na zastavi je namreč na eni strani slika presvetega R. T., na drugi pa Matere božje.

Iz cerkve so šle enako v sprevedu in se vrnilo v šolsko poslopje.

Bil je slovesen dan za deklice, pa tudi za ustanovitelja te šole, preč. g. kanonika Urbana Golmajerja, ki je ob tej priliki praznoval svoj 80. rojstni dan.

Naj bi raslo in uspevalo to seme, naj bi rodilo obilo sadu — tako je rekel preč. g. kanonik po končani slovesnosti in komur je mar za mladino, za dobro potomstvo, bo pritrdil tej želji. — Zastavo je darovala veleč. mati šolskih sestrá v Mariboru.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe. Definitivni učitelj na štirirazrednici v Trebnjem, Friderik P e h a n i, je imenovan definitivnim nadučiteljem ravnotam. — Definitivna učiteljica Stanislava Z a r n i k, začasno nameščena na jednorazrednici v Koprivniku, je premeščena na jednorazrednico v Zalog v kamniškem šolskem okraju. — Upokojen je definitivni nadučitelj v Toplicah pri Zagorju, g. Julij P l h a k po več nego 40letnem službovanju. — Za definitivno

učiteljico je imenovana provizorična učiteljica Marija H a c i n na Dobrávi pri Kropi.

V stalni pokoj je stopil definitivni učitelj Maks I v a n e t i č v Dobovcu pri Krškem.

Šolo zaprli so radi osepnice v Prežganju za 14 dni.

Za hrvatsko ljudsko šolo v Pazinu je c. kr. deželni šolski svet za Istro imenoval učiteljem g. Petra M a t a n i č a.

Razpisane učiteljske službe. Na nemških državnih ljudskih šolah v Trstu bo spočetkom prihodnjega šolskega leta izpraznjeno mesto učiteljice, oziroma dveh podučiteljic. Prošnje je vložiti do 30. junija 1900. — V Št. Ilju v Slovenskih Goricah je na ondotni ljudski šoli prosto učiteljsko mesto. Prošnje do 30. junija na okrajni šolski svet. Nemški listi pozivljajo nemške učitelje, naj pridejo v ta narodnostno eksponirani kraj. — Na Kranjskem. Na dvorazrednici v Fari vasi je razpisano mesto nadučitelja v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje do 25. junija na okr. šolski svet v Kočevju. — Na enorazrednici v Dolu učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem. Prošnje do 20. junija na okr. šolski svet v Litiji. — Na enorazrednici na Planini je učno mesto stalno popolniti. Prošnje je vlagati na c. kr. okr. šolski svet v Postojni do 28. rožnika 1900. — Na enorazrednici na Gočah je učno mesto popolniti. Prošnje je vlagati na c. kr. okr. šolski svet v Postojni do dne 27. rožnika 1900. — Istra. V koperskem šolskem okraju je stalno ali provizorno popolniti: 1. Mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Lazaretu s slovenskim in italijanskim jezikom. 2. Mesto učiteljice v III. plačilni vrsti na trirazredni ljudski šoli v Dolini s slovenskim učnim jezikom. 3. Mesti učitelja - voditelja III. plačilne vrste na ljudskih šolah pri Sv. Antonu in v Predloki. — S temi mesti je združena plača, ki je utemeljena po deželnem šolskem zakonu z dne 14. decembra 1888. št. 1., B. L. O. I. 1889. Pravilno opremljene prošnje naj se vložé zakonitim potom pri c. kr. okr. šolskem svetu v Kopru v teku štirih tednov po tretjem razpisu v uradnem listu.

Na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani je razpisano učno mesto za jezikovne in

trgovske stroke. Prosilci se morajo izkazati z izpričevalom učne vsposobljenosti za meščanske šole, bodisi iz jezikovno-zgodovinske ali pa matematično-tehnične skupine s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Prošnje na c. kr. naučno ministrstvo do 30. junija.

Iz mestnega šolskega sveta. —

Dnevni red okrajni učiteljski konferenci slovenskih ljudskih šol v Ljubljani, ki bude dne 23. junija 1900 ob 8. uri zjutraj v telovadnici I. mestne deške petrazrednice v Komenskega ulicah. — 1. Predsednik otvori konferenco. 2. Izvolita se dva zapisnikarja in dva overovatelja. 3. Fr. Levec: Naznanila in opazke o mestnih slovenskih ljudskih šolah. 4. Jožef Maier: Poročilo o dunajskem učnem tečaju za zdravljenje jecajočih otrok po Berquandovi metodi in navodilo, kako je ravnati v šoli s takimi otroki. 5. Fr. Črnagoj: V koliko naj se mestni učitelj ozira pri šolskem pouku na gojenje cvetlic in na sadjarstvo? 6. Izbor učnih knjig za šolsko leto 1900/1901. Šolska vodstva, ki želé gledé učnih knjig v prihodnjem šolskem letu kakšne izpremembe, naj pošljejo do 18. junija t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljen nasvêt, drugače pa negativno poročilo. 7. Jožef Maier: Poročilo o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice in nasveti o nakupu novih knjig. Dotične nasvete je najkasneje do 18. t. m. pismo naznaniti načelniku knjižničnega odbora, g. Jožefu Maierju. 8. Izvolijo se trije udje knjižničnega odbora za šolsko leto 1900/1901. 9. Izvoli se stalni odbor za šolsko leto 1900/1901. 10. Samostalni predlogi, ki jih je najkasneje do 18. t. m. pismo zglašiti pri stalnem odboru. — C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dné 1. junija 1900.

Iv. Hribar,

župan-predsednik.

Izpremembe pri šolstvu. Ker se je č. g. Ivan Soukup, dosedaj župnik na Gorah pri Idriji, preselil na svojo novo župnijo v Staro Oslico, poverila se je s 1. junijem t. l. zasilna šola na Gorah gg. c. kr. ravnatelju Alojziju Novaku in c. kr. učitelju Jožefu Novaku iz Idrije, da do konca tekočega šolskega leta po dvakrat na teden oskrbujeta pouk na tamošnji šoli.

Zborovanje nemških katoliških učiteljev se bode vršilo letos dné 7., 8. in 9. avgusta v Oberammergau-u in Ettal-u. Vspored je jako zanimiv. Dné 7. avgusta popoldne bode seja odbora in zvečer pozdrav. Dné 8. avgusta bodo svetovnoznane pasijonske igre. Dné 9. avgusta zjutraj je odhod v Ettal, kjer bo ob 9. uri slovesna služba božja v samostanski cerkvi, ob 10. uri slavnostno zborovanje in potem skupen obed na vrtu tamošnjega konventa.

Šolstvo na Goriškem. Iz natančno sestavljenega izkaza, ki ga prinaša „Gorica“, povzemamo, da je bilo l. 1898.—99. na Goriškem 207 ljudskih šol s 427 razredi. Po učnem jeziku jih je bilo 57 italijanskih, 1 ital.-slovenska, 2 ital.-slov.-nemški, 177 pa slovenskih. Obiskovanje

šolskega pouka označujejo sledeče številke: v Tolminskem okraju pohaja šolo 99,8% vseh otrok, v goriški okolici celó 101%, v sežanskem okraju 100%, v gradiščanskem 99% v Gorico. Te visoke številke prihajajo od tod, ker hodi veliko čez 14 let starih otrok v šolo. Najslabši obisk je v Gorici.

Šola na Muti lepo prospeva. Otvorila se je o veliki noči, in brez vsake agitacije se je oglasilo toliko slovenskih otrok, da se niso mogli vsi vsprejeti. Drugo leto se bo moral otvoriti drugi razred. Šolsko vodstvo prosi strokovnih knjig za učiteljstvo in poučnih, kakor tudi zabavnih za mladino, da se bo mogla napraviti prepotrebna knjižnica. Narodnjaki, pomagajte obmejnim Slovincem!

Slovensko ljudsko šolo bodo dobili goriški Slovenci v stari Catinellijevi vojašnici, katera niti za vojaško stanovanje ni več rabljiva. Tako je razsodilo upravno sodišče na Dunaju na pritožbo goriških Lahov, katerim je ministerstvo naročilo, da imajo za šolo preskrbeti primernih zdravih prostorov. Lah in Nemci imajo vedno prav, kjer se gre proti Slovincem.

Drobtine.

Krepka zaušnica. „Tovariš“ je zopet dobil iz Istre odločno nezaupnico za svoje rovarsko delovanje.

Ne moremo si kaj, da ne bi tega krepko in lepo pisanega sestavka priobčili. Glasi se tako:

Slavno uredništvo! V drugi številki Vašega lista „Učiteljski Tovariš“ od 10. prosinca t. l. je priobčen tudi dopis iz Istre, obstoječ iz par neslanih fraz, kakoršne se navadno čujejo od učiteljstva na Kranjskem, ali katerih nikdar ne bode te sli-

šali v naši bedni Istri od kakega hrv.-slov. učitelja. — Prišlo je nekomu na misel, ki bržkone zaradi osebnih razmer napada svojega župnika, da dviga kletu zastavo z namero, da poruši ono sveto slovo, katera vlada med duhovništvom in učiteljstvom v Istri. Zato je oni dopis z zgražanjem in neodobravanjem napolnil vse učitelje naše narodnosti v Istri. Ker je uredništvo se izjavilo, da hoče tudi nadalje objavljati tako podlo in bogomrzko (bogosovažno) obrekovanje proti

duhovništvu, in imajoč pred očmi, da je namen takim dopisom razdvojenje dveh stanov na korist in veselje kletih soražnikov naše šole, napredka in narodnosti, izjavlja nižje podpisani temu učit. listu v imenu celega učiteljskega društva „Narodna Prosvjeta“, v Pazinu kar sledi:

V odborovi seji, ki se je vršila 25. prosinca t. l. odločilo se je, opomniti uredništvo „Učit. Tovariša“, da v prihodnje, kedar bo dalo tiskati take fantastične plodove o takozvanem učiteljskem klerikalizmu in duhovniški nadoblasti nad učitelji v Istri, naj zahteva od dotičnika, da podpiše svoje častno ime, a, da v imenu učiteljev ne daje na svetlo take lažnjive ilustracije pred celim svetom.

Pustite, dragi bratje iz Slovenije, pustite, da še nadalje cvete oni lepi cvet sloge, ljubezni in miru med duhovniki in učitelji v Istri, pustite nas v „nazadnjaštvu“, mi nočemo vašega nemškega strupa v naše bedne dvore. — Pustite nas, da zajedno (skupno) z duhovščino nosimo bakljo prosvete in rodoljubja v siromašne kočice našega trpečega istrskega ljudstva. Nam ni do objesti, bratje naši! — Nam je do tega, da se narodu pomagamo, da narod rešimo iz krempljev rjovečega leva, pa kdo bi tudi nase gledal, ko se narod bori za življenje.

Nimamo časa za brezkoristno blebetanje, imamo žuljave roke in potno čelo; pa tudi udje naših duhovnikov so izmučeni, kateri so pred nami rokave zavihali in pričeli težko delo prosvete.

Ali bi bilo mar blagoslovljeno naše skupno delo, ako bi mi rušili, kar oni storé ali obratno?

Nasprotno, slovenski bratje, duhovništvo podpira z besedo in delom učiteljsko delovanje, a obdolžitev je (to), najčrnejša obdolžitev, reči, da je ono ovira.. Naj Vam pove istrski mučenik hrv. ali slov. narodnosti, koliko jih du-

hovniki nagovarjajo, naj prosijo za učitelja, koliko prošnja jim napišejo, da dobe šolo in učitelja, naj Vam povedo učenci, koliko goldinarjev potrosijo naši duhovniki za šole in šolske knjige, kolikrat branijo učitelja proti zavisti in napadom sovražnikov naše šole.

Pridi na dan s svojim imenom pisac „m“, naštej par hrv. in slov učiteljev iz Istre, (Italijanov bi dobil mnogo), ki odobravajo tvoje črno delo rušenja sloge med duhovništvom in učiteljstvom, naštej par učiteljev iz Istre, kateri odobravajo politično delovanje učiteljev na Kranjskem, ki so se podali popolnoma pod varstvo liberalne stranke in sedaj pomagajo politični ogenj bratomorstva, namesto da so se postavili, kakor se učiteljem spodobi, med jedne in druge, kakor apostoli miru in sloge.

No, mi se ne brigamo za njih ožji delokrog, ali mi tudi nočemo teh eksotičnih rastlin (bilk): „liberalizma“ in „klerikalizma“ — ergo —, kdor ga v Istri hoče, je izdajica našega doma in rodu, rušitelj je miru in sloge in zaraditega daleč naj ima dom od nas. Ako je pa to „Učiteljski Tovariš“ ali morebiti „Zveza“, tedaj daleč jima dom od nas, in daleč mi od njunega doma.

Josip Bašič
predsednik.

Josip Kraljič
tajnik.

„Tovariš“ se zvija pod temi krepkimi udarci. Torej niti „par“ učiteljev v Istri nima na svoji strani tisti „Tovariš“, ki se usti, da ogromno število učiteljstva stoji za njim, ki na svojem čelu nosi naslov „Glasilo jugoslovanskega učiteljstva.“! Duhovi se ločijo, in taka ločitev je potrebna.

Nesramen napad. Na Dunaju službuje nekaj slovenskih učiteljev, ki so ob zadnjih obč. volitvah podpisali volivni oklic

za krščansko-socijalno stranko. „Tovariš“ je porabil to priliko, da srdito napada svoje kolege, jim očita renegatstvo in slednjič pozivlje učiteljstvo, naj se ogilje teh tovarišev, ako bi morda kedo prišel na Kranjsko. Mi bi se ne bavili s to stvarjo, ako bi se zopet tu ne kazal tisti terorizem, s katerim skušajo „Tovariševci“ uničiti vsacega, ki ne trobi z njimi v isti rog. — Ko bi bili slovenski učitelji podpisali program „dunajskega centralnega (jungovskega) društva“, na čegar shodu je bil lani Gangl v prijateljski zvezi z nacionalcem Irotom, ko bili izjavili „nam je ljubši liberani Nemeč, kakor krščanski Slovenec“ kakor je izjavil lani Dimnik, — potem bi „Tovariš“ te može seveda na svoje srce pritisnil. Toda, ker so se izjavil za krščanski program, zato z betom po njih! — „Tovariš“, ki hoče biti političen voditelj učiteljstvu, menda niti tega ne vé, da je prav mnogo Slovencev na Dunaju oddalo svoje glasove za krščansko stranko! Slovenskih kandidatov pač niso mogli postavljati, in v tako velikem boju krščanstva z liberalstvom vsak krščanski Slovenec vé, na kateri strani mora stati. Brez značajnosti sme pa drugim ljudem tak list najmanj očitati, ki sam značajnosti ne pozna!

Milijonarji za šolstvo. Amerikanski časopis „The Churh Standard“ prinaša zanimivo vest, koliko se v novem svetu

stori za šolstvo. Zasebniki žrtujejo prav mnogo za šole. Tako je John d' Rochefeller zapustil 7,000.000 dolarjev za šolske namene, Stefan Girard 7,000.000 dolarjev, a tudi mnogi drugi. Izmed takih dobrotnikov našteva list naslednje: George Peabody 6,000.000 dolarjev; Leland Stanford 5,000.000 za vseučilišče, ki nosi njegovo ime. Asa Pacher 3,500.000, John Hopkins 3,500.000, Paul Talane 2,500.000 itd. — Ti možje so pač spoznali, da, kedor podpira šolstvo, najbolje vporablja svoje imetje.

Družba sv. Cirila in Metoda je otvorila v Devinu otroški vrtec, ki je bil ondi nujno potreben.

Največje zlo sedanjega časa so napolizobraženci. Ko so presedeli nekaj let v nižjih razredih kake srednje šole, menijo, da ga ni bolj učenega človeka od njih. Prisvajajo si pravico, soditi o vsem o cerkvi, šoli, učiteljih, in o najtežavnejših vprašanjih. Če imajo kaj drobiža, širijo svojo velemodrost po gostilnah, po železniških kupejih, pri raznih shodih in slavnostih. Tam nastopajo predrzno, govoré o vsem in vsakem in zaničujejo cerkev, vero in duhovnike. O tem se lahko prepričamo vsak dan, pri cerkvenih slavnostih, na božjih potih, raznih predavanjih itd. Iz takih „učenih krogov“ se porajajo voditelji socialne demokracije.

Listnica uredništva :

G. J. N. v I. Prosimo potrpljenja. Pedagoški članki se morejo le polagoma zvrstiti, ker jih ne moremo več hkrati objaviti. Več pismeno. — Nekaterim g. dopisnikom, ki se pritožujejo, da ne objavljamo njih dopisov, sporočamo, da se to zgodi le zaradi tega, ker se je dotična stvar že v listu obravnavala. Sicer pa dopise vedno radi priobčujemo in se vsem somišljenikom zanje priporočamo.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.